PÄÄESIKUNTA
Puolustusvoimien asessori Tuija Sundberg
Oikeudellinen osasto
Helsinki

MUISTIO 1 (2)

5.11.2025

Eduskunnan puolustusvaliokunnalle

Hallituksen esitys HE 72/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi asevelvollisuuslain ja naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain muuttamisesta

Yleistä

Esityksen mukaan asevelvollisuuslakiin lisättäisiin säännökset Ahvenanmaan kotiseutuoikeuden omaavien miesten oikeudesta hakea vapauttamisen kumoamista asevelvollisuuden suorittamisesta sekä mahdollisuudesta jatkaa palvelusta naisten vapaaehtoisena asepalveluksena niille, jotka vahvistavat sukupuolensa naiseksi kesken varusmiespalveluksen tai jo suoritetun varusmiespalveluksen jälkeen. Naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annettuun lakiin lisättäisiin säännökset palveluksen jatkamisesta asevelvollisuuslaissa tarkoitettuna varusmiespalveluksena niille, jotka ovat vahvistaneet sukupuolensa mieheksi sukupuolen vahvistamisesta annetun lain mukaisesti.

Muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan syksyllä 2025.

Pääesikunta on osallistunut muutosten valmisteluun puolustusministeriön asettamassa työryhmässä ja lausunut muutoksista hallituksen esityksen luonnoksen lausuntokierroksen yhteydessä. Lainvalmistelun lähtökohtana oli käytännön työssä havaittu puuttuva sääntely, joka pahimmillaan saattoi johtaa sekä yksilön että puolustusvoimien kannalta kielteiseen lopputulokseen henkilön asepalvelukseen liittyvän aseman kannalta. Valmistelun aikana selvitettiin laajasti vaihtoehtoisia malleja selkiyttää lainsäädäntöä ja päädyttiin yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistävään malliin, joka on myös hallinnollisen työmäärän näkökulmasta mahdollisimman kevyt.

Esityksen vaikutuksista

Nyt esitettävillä muutoksilla on maanpuolustustahtoa edistävä vaikutus, ja niiden avulla vältytään tilanteilta, joissa lainsäädännön aukollisuuden vuoksi päädyttäisiin yksilön, puolustusvoimien tai molempien kannalta epätarkoituksenmukaiseen lopputulokseen henkilön asevelvollisuuden osalta.

Esitys selkiyttää ja parantaa ahvenanmaalaisten miesten asemaa ja saattaa heidät lähtökohtaisesti samaan asemaan ahvenanmaalaisten naisten kanssa, kun molempien ryhmien mahdollisuudesta suorittaa asepalvelus säädetään jatkossa selkeästi lailla. Esitys mahdollistaa myös ahvenanmaalaisten entistä paremman hakeutumisen halutessaan jatkossa sotilasammatteihin.

Molemmat esitykseen sisältyvät aihepiirit edistävät suomalaisten mahdollisuutta osallistua maanpuolustukseen. Esitys poistaakin laintulkinnallisia ja by-

rokraattisia esteitä osallistua varusmiespalvelukseen tai reservin palvelukseen.

Molemmat esitykset koskevat varsin pientä henkilömäärää, mutta niillä on oikeusturvaa ja yhdenvertaisuutta edistävinä ja lainsäädäntöä selkiyttävinä erityinen merkitys. Esityksen henki on, että jokaisen panos on tärkeä Suomen turvallisuuden varmistamisessa. Maanpuolustustahtoa arvostetaan, jokaisen identiteettiä kunnioitetaan, ja hankittu osaaminen pyritään hyödyntämään. Asepalveluksen suorittamiseen liittyen yksilön henkilökohtaisen elämän muutostilanteet saadaan uuden lainsäädännön nojalla käsiteltyä selkein säännöin.

Tuija Sundberg
Puolustusvoimien asessori
Varatuomari, OTL